

SAMA DOMA *se bojím*

Před čtyřmi roky přišla o synovce, když si tehdy čtrnáctiletý Filip kvůli negativním reakcím na svou homosexualitu vzal život. Televizní moderátorka **Ester Janečková** na jeho přání začala veřejně mluvit o problémech gayů a leseb a taky pro ně založila poradnu. „Filipovi už nepomůžeme, ale jiným snad ano,“ věří.

TEXT: EVA TICHÁ **FOTO:** ONDŘEJ KOŠÍK

Jak často si na Filipa vzpomenete?
Teď při tom smutném výročí samozřejmě často. Vybavuje si mi každá minuta, kdy jsme to zjistili, jindy mi ho spíš připomínají určité okamžiky. Ale vzpomínky už nejsou tak intenzivní jako před čtyřmi roky. Zvláštní je, že jsem najednou háklivější na určité výrazy. Pokaždé mi zatrne, když slyším někoho říkat: „Já se snad oběšim, jestli tohle nevyřeším!“

Mluvíte o Filipovi v rodině, nebo je tohle téma tabu?

Mluvíme o něm hodně a je to důležité. Svatava, jeho matka, mu chodí denně na hrob, a i když jí to občas děti vyčítaly, stejně jako že má jeho fotky všude po bytě, myslím, že má právo to takto prožívat.

Je smrt dítěte pro rodiče to nejhorší, co se může stát?

Neumím si představit nic horšího. Pro mě to nebyl syn, byl to synovec, ale ta bolest byla naprosto příšerná.

Dnes je menší?

Je slabší, to by se ani nedalo vydržet. Vlastně jsme se k tomu všichni upínali. Doufali jsme, že nám čas

pomůže, protože první týden a měsíce po jeho smrti to byla až fyzická bolest. Samozřejmě nejhorší to bylo pro rodiče, ale tím, jak obě naše rodiny žijí hodně pohromadě, jeden můj syn je stejně starý, jako byl Filip, druhý o něco starší, tak nás to všechny obrovsky zasáhlo. Filip nám bude vždycky chybět a nikdy už se nebudeme cítit kompletní. Mrzí mě, že jsme tomu nedokázali zabránit, že jsme netušili, co se s ním děje.

Nepřestala jste si takové věci vyčítat?

Musela jsem se to naučit, cíleně si vždycky řeknu: „Stop!“ Ale asi nikdy už se nezbavím toho, že si říkám: „Kdyby. Kdybychom udělali tohle jinak, kdybychom řekli...“ Ale pak si to taky zakážu, protože bych se uzoufala. Nám v tom všem hodně pomohlo založení poradny S barvou ven. Filipovi sice už nepomůžeme, nedokázali jsme zabránit jeho smrti, ale jiným snad ano.

Pro koho poradna je?

Vlastně pro všechny, kteří mají nějaké problémy. Ať jsou to

gayové, lesby, nebo transgender osoby (*lidé, jejichž genderová identita není v souladu s jejich pohlavím*). Za ty tři roky fungování nás kontaktovalo přes dva tisíce lidí.

Co je trápí?

Nejčastěji se ozývají mladí lidé do pětadvaceti let a tím hlavním tématem je coming out v rodině. Nevědí, jak o své sexuální orientaci říct rodičům a blízkým, často jsou terčem šikany, ti dospívající si potřebují ujasnit svoji sexualitu a mají velké problémy se sebezpřijetím.

Byl to i problém Filipa?

Někdy od jeho tří let jsem nepochybovala, že je gay. Projevoval se jinak než ostatní kluci v rodině, ale vlastně jsme o tom nikdy sami

nezačali mluvit. Všichni jsme to sice věděli, ale nechávali jsme na něm, kdy to bude chtít říct. Věřili jsme, že snad vidí, že jsme tomu otevření. Ale neudělal to a místo toho zvolil smrt. Přestože věděl, že chodím na Prague Pride, že mám kamarády homosexuály, přestože moje nejstarší sestra, jeho teta, je lesba. Osmadvacet let žije s partnerkou, je to sexuoložka, v roce 1993 založila Logos, což je sdružení věřících gayů a leseb, aktivně se tematikou zabývá, přesto se na ni neobrátil.

Nechával si všechno pro sebe?

Po jeho smrti jsme se dostali ke konverzaci na internetu a zjistili, že kontaktoval jednoho sociologa. Je to gay, velký aktivista, kterému napsal, že má deprese, že má strach, jak okolí přijme jeho homosexualitu. Ale on bohužel nedokázal vhodně zareagovat. Filip ho vyhledal přes stránky iboys.cz, což je seznamka gayů, tak s ním řešil, zda mu pošle fotku. Když jsem to četla, říkala jsem si, proč mu neporadil. Možná, že kdyby už tehdy existovala naše poradna, našel by pomoc.

V rodině o tom nikomu neřekl?

Svěřil se svým dvěma sestram, které to přijaly naprosto úžasně. Řekli, že to všichni tušíme, že je skvělé, že o tom začal mluvit. Filip měl obavy z toho, že gayové málokdy dokážou tvořit stálý vztah, bál se nemožnosti rodičovství. Tohle všechno jen potvrzuje, že pro gaye a lesby je opravdu nejtěžší přijmout svoji

želez synům řekli, že je jedno, jestli přivedou kluka, nebo holku, ale že jim přejeme, aby to byl úžasný člověk.

Co na to řekli?

Zareagovali klasicky jako pubertáči. Ale je důležité takový signál dětem vyslat. Aby měly potvrzené, že kdykoliv můžou za rodiče přijít.

Táta s námi nebyl a moc mi chyběl. Tuhle absenci jsem nikdy nedohnala.

orientaci, srovnat si všechno v hlavě. A proto je důležité, aby jim to okolí co nejvíc ulehčilo.

O jeho orientaci jste měla jasno, ale téma neotevřela. Dopadlo by vše jinak, kdybyste to udělala?

Na to se ptám všude a všech. Kamarádů gayů, lidí z poradny, odborníků, ale názory se různí. Někteří gayové mi řekli, že by bylo fajn, kdyby o tom jejich máma začala mluvit, jiní nesnášeli, když tohle téma nejbližší otevřeli. Já si pořád myslím, že jsme mohli udělat víc. I proto jsme tenkrát s man-

Ve světle toho, co se před čtyřmi roky stalo, jsme v Česku tolerantní?

Tolerantní jsme, ale záleží, co je průměr. Jsou místa na světě, kde je to strašné a my jsme ve srovnání s nimi nesmírně tolerantní, a jsou i místa, kde jsou dál než my. Lidé u nás sice říkají: „Na homosexualitě nic není, nevidím v tom žádný problém,“ ale vzápětí slyšíte: „Ať nám necpou svoji sexualitu, my to taky neděláme.“ Potíž je, že spousta lidí si hned představi sexualitu, přitom lesby a gayové ji nikomu necpou. Pro ně je nejtěžší, že ne-

můžou mluvit o tom, že včera byli v kině s partnerem, že se nemohou vést za ruku, protože jsou pod kontrolou, stále je někdo pozoruje a soudí. A v tom si myslím, že tolerantní ještě nejsme.

Ani mladí lidé?

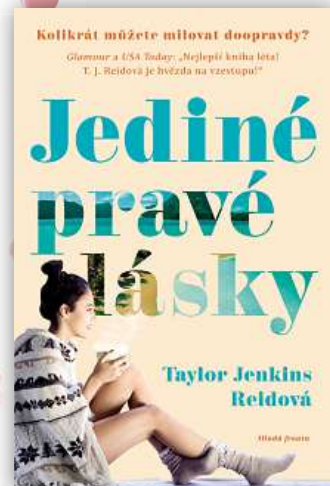
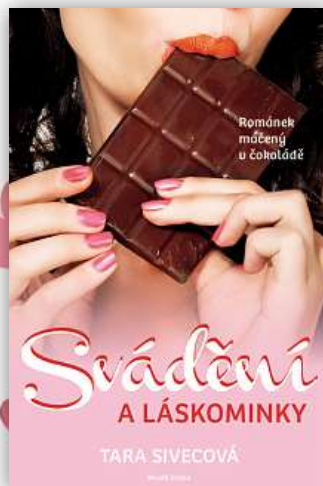
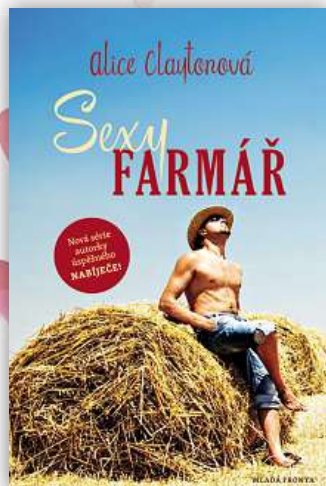
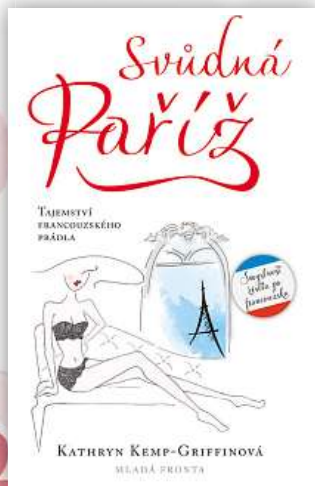
Je tam velký posun k lepšímu, na druhou stranu já často chodím na besedy s mladými lidmi a stále slyším věci, které naši toleranci nedokazují. Naposledy to byl příběh sedmnáctileté dívky, která zažila obrovskou šikanu ze strany spolužáků v Praze na Jižním Městě. Byla terčem velkých útoků, spolužáci ji pronásledovali domů a musela změnit školu. A dodnes si na ni občas počkají a posmívají se jí.

Měla jste vy sama vůči homosexuálům nějaké předsudky?

Jako malá jsem o nich nic nevěděla. Přitom jsem byla vychovávána velmi otevřeně. V osmnácti jsem četla knížku Studna osamění od Radclyffe Hall, kde byla hlavní hrdinka lesba. Tehdy mi máma řekla, že moje nejstarší ségra je taky. Dáša tenkrát žila v Anglii,

INZERCE ▼

Valentýnské čtení knihy, které vás svedou...

kam jsem později odjela jako au-pair a s ní a její partnerkou jsem tam trávila každý víkend. Byl to ten nejlepší rychlokurz toho, jak lesby a gayové žijí.

Na co jste přišla?

Že žijí naprosto stejně jako heterosexuálové.

Filip měl obavy z nemožnosti dlouhodobého vztahu. Jsou ty homosexuální kratší než heterosexuální?

Statistiku neznám, ale asi končí dříve. Třeba proto, že partneri nemají tolik důvodů zůstat spolu jako muž a žena, kteří jsou spolu mnohdy jen kvůli dětem. Já ale znám hodně letitých vztahů, což je případ i mojí ségry. Proto taky velmi podporuju kampaň Jsme fér, která usiluje o to, aby homosexuálové mohli uzavírat manželství. Je paradoxní, že v době, kdy se heterosexuálové tak často neberou, o sňatky nemají zájem, že je tahle skupina lidí nesmí uzavírat. Nevím v tom logiku.

Jste pro, aby homosexuální páry mohly adoptovat děti?

Naprosto. Pro dítě je důležité mít vzory, je fajn, když je vychovávané ve vztahu ženy a muže, ale na druhou stranu je tenhle argument lichý, protože kolik je dnes fungujících rodin? Role muže a ženy se naprosto změnila a to, že děti vyrůstají v manželství, taky ještě neznamená, že vidí funkční vztahy. Mám hodně kamarádek svobodných matek, tak vím, jak náročné to je pro ně i pro děti. Vždycky je lepší, když jste na všechno dva. A je

jedno, jestli jsou to dva muži, nebo dvě ženy.

Nemají to pak tyhle děti v netolerantní společnosti těžší?

Asi ano a v pubertě zvlášť, ale já si myslím, že když má člověk něco, co si musí obhájit, tak ho to posílí.

Vy sama jste vyrůstala jen s matkou, která vás měla v šestatřiceti letech, což bylo na tehdejší dobu dost pozdě.

Musela jste si před okolím některé věci obhajovat?

Pro mě bylo těžké slyšet, když o ní lidé mluvili jako o mojí babičce. Tvrdošjně jsem říkala, že je to moje máma, ale tohle jsem jí nikdy nevyčetla. Na rozdíl od toho, že nemám tátu. Pořád jsem oslovovala cizí muže na ulici, jestli ji nechtějí. Ona už si žádného partnera nenašla, táta s námi nebyl a moc mi chyběl. Tuhle absenci jsem nikdy nedohнала.

Chyběl vám pak někdy v manželství partnerský vzor soužití, který jste nikdy neviděla?

Chyběl a občas na to narážíme do teď. Já třeba vůbec neznala hádku, беру ji jako něco dramatického, neumím k tomu přistupovat tak, že k životu patří. Vyrůstala jsem ve velmi feminním prostředí s mámou a staršími ségry, zatímco můj muž je z moravského patriarchy. To samozřejmě muselo narážet a naráží pořád. Navíc moje máma musela všechno zvládnout sama. Pracovala, do toho byla aktivní chartistka, a já kvůli tomu byla většinu času sama doma. Tohle si s sebou nesu pořád.

INZERCE ▼

DĚTSKÝ ÚČET JE NEJLEPŠÍ ŠKOLOU VE FINANČNÍM VZDĚLÁVÁNÍ

Pokud váháte nad tím, zda založit svému dítěti vlastní bankovní účet, máme pro vás jasnou odpověď. Neváhejte. Dětský účet pro běžné hospodaření s kapesným je již od šesti let a je tou nejlepší školou, kterou můžete svému dítěti dát ve finančním vzdělávání. Navíc můžete ukládat na jeho vlastní spořicí účet již od jeho narození.

Je pravda, že finanční gramotnost se dostala již do školních vzdělávacích programů. Praxe je ale v tomto případě nenahraditelná a je rozhodně lepší začít praktické vzdělávání s malými částkami a pod dozorem rodičů.

„Dětský účet slouží především jako nástroj, jak dítě naučit hospodařit s vlastními penězi už v útlém věku a jak ho už od malička učit zodpovědnosti a využívat běžné finanční nástroje, jako jsou na-

příklad platební karta nebo mobilní a internetové bankovníctví. Rodiče navíc mají jasný přehled o tom, za co, kde a kolik jejich dítě utrací. Dětský účet je ideální pro zaslání pravidelného kapesného,“ uvedl Leoš Souček, zástupce výkonného ředitele pro Marketing a Komunikaci Komerční banky.

VÝHODNĚJŠÍ ÚČTY PRO DĚTI

Příkladem optimálního dětského účtu pro běžné hospodaření s kapesným je **MůjÚčet Junior** od Komerční banky (KB). K založení tohoto účtu stačí zákonnému zástupci rodný list dítěte. Účet lze přitom sjednat i bez návštěvy pobočky on-line.

MůjÚčet Junior je zdarma a zahrnuje například platební kartu s vlastním designem, bezplatné výběry z bankomatů KB, internetové a mobilní bankovníctví. Rodiče navíc mohou nastavovat dítěti limity ke kartám a výběrům z bankomatů dle svého uvážení a vyspělosti dítěte ve vlastním internetovém a mobilním bankovníctví KB.

„U našich klientů roste zájem pořídit dětem vlastní účet, který jim pomáhá ve vzdělávání v oblasti financí, ale zároveň chtějí dětem i spořit. Proto jsme vedle účtu MůjÚčet Junior rozšířili nabídku i o Spořicí účet Junior, který je vhodný pro zaslání finančních příspěvků, např. od rodičů či příbuzných. Tento účet má zvýhodněné úročení 0,5 % p. a. do výše 50.000 Kč,“ doplnil Leoš Souček.

Zatímco MůjÚčet Junior lze dítěti založit od šesti let, Spořicí účet Junior můžete synovi nebo dceři zařídit hned od narození. V obou případech je horní věková hranice 18 let. Společné mají oba produkty jedno – naučit děti hospodařit s vlastními penězi pod kontrolou rodičů.

Více informací o produktech pro děti získáte na jakékoli pobočce Komerční banky, bezplatné infolince **800 521 521** nebo na webových stránkách **www.kb.cz**.

KB

Ester Janečkovou jsme fotili v modelech z obchodů NoBoss – www.noboss.cz, VaNa1, Karen Millen, Van Graaf, Dyberg Kern, obuv OD Kotva

Převzala jste její vzor samostatné ženy?

Naopak, já chci být opečovávaná víla, mám touhu po submisivitě a hlavně nedokážu být sama. Tím, jak jsem jako dítě samotou zažila, z ní mám až fobii. Bojím se být sama doma. Což je legrační vzhledem k tomu, že moderuju pořad *Sama doma*.

Říkáte, že jste byla často sama doma. Sestry s vámi nežily?

Žily, ale jen když jsem byla malá. Mají jiného otce než já a mezi námi je velký věkový rozdíl. Dáša, psychiatrička a sexuoložka, je o 14 let starší, Svatava, maminka Filipa, o 11 let. Od nějakých sedmi let jsem byla doma jen s mámou. Svatava se vdávala v 18 letech, za rok se jí narodilo první dítě z osmi, ale v legraci říkáme, že to první jsem stejně byla já. A Dáša už tehdy taky byla mimo domov. Paradoxně mezi mojí dcerou a syny je stejný věkový rozdíl, jako mám já se sestrami, proto jsem chtěla mít ještě jedno dítě. Bohužel to ale nedopadlo.

Přišla jste o ně v šestém měsíci těhotenství. Co se stalo?

Dceři přestalo tlouct srdce. Pro nás to bylo nesmírně těžké. S Amálkou jsme se s manželem loučili na pokoji v porodnici, křtili jsme ji vodou z umyvadla, trávili jsme s ní nějaký čas. Ten pocit prázdného břicha a prázdné náruče byl šílený. Dopředu jsem si nedokázala představit, jak moc těžké to je.

Ester Janečková (45) se narodila v Praze. Vystudovala zdravotnickou školu. Po maturitě odešla do Anglie dělat au-pair. Později absolvovala divadelní AMU, obor herectví.

- Její maminka je Marie Rút Křížková, mluvčí Charty 77, otec byl divadelník Ota Ornest. Rodiče spolu nežili, rozešli se, když byla maminka těhotná.
- Je dlouholetou moderátorkou pořadu *Sama doma* a také *Pošty pro tebe*, která se po pauze začala zase znovu vysílat.
- V roce 2015, rok po smrti svého synovce, se stala patronkou projektu *S barvou ven*, který gayům a lesbám pomáhá s coming outem. Více než dvacítka mentorů, z nichž většina jím už prošla, poskytuje pomoc a zázemí, jak se se situací vyrovnat. V poradně působí i její sestra Svatava, maminka Filipa. Více na www.sbarvouven.cz.
- Je vdaná, její manžel je chirurg Zdeněk Janeček. Mají spolu dva dospělé syny Křištofa a Cyrila a sedmiletou Sáru.

Je české zdravotnictví připravené na porod mrtvého dítěte?

Vůbec ne. Já měla štěstí v tom, že jsem v Podolí měla kamarádku porodní asistentku i doktorku, ale hlavně jsem tam náhodou narazila na sestřičku Markétu. Ta řekla, ať se rozmyslíme, jestli se budeme chtít rozloučit, jestli budeme chtít pohřeb, jak si to všechno představujeme. Když tohle téma otevřela, zhroutila jsem se, protože to potvrdzovalo to, co jsem jen tušila. Ale bylo důležité, že jsme tu nabídku dostali, protože nevím, jestli bychom si to sami s mužem dokázali vybojovat. Asi by nám to nějakým způsobem došlo, protože porod trval dlouhé dva dny. Asi bychom k tomu došli, ale i tak jsem po porodu slyšela věty, ať se na dítě nedívám, že to bude lepší. Já si to nemyslím. Proces rozloučení je velmi důležitý, bez toho bych to v sobě měla neuzavřeně.

Byla nablízku odborná psychologická pomoc?

Bohužel ne, v tom má zdravotnictví mezery. Psycholog v porodnici nebyl, přitom je to velmi těžké. Vedle vás se rodí zdravá miminka a vy víte, že vaše dítě nežije.

Rok poté zemřel Filip. Byly ty dvě ztráty v něčem podobné?

Dodnes nám Amálka chybí, dcera Sára ji maluje na všech obrázcích, mluvíme o ní, myslíme na ni, ale je to něco jiného. Nežila s námi, nemáme s ní společné zážitky. S Filipem byl ten vztah hlubší, intenzivnější. Často přemýšlím, jestli by pro nás bylo snazší, kdyby byl nemocný, kdyby se stala nehoda, ale neumím odpovědět. Snad jen bychom si nemuseli vyčítat, že jsme mohli něčemu zabránit, že musel neuvěřitelně trpět, ale my mu nepomohli. To ten prožitek zhoršuje.

Změnilo tohle všechno vaši rodinu?

Určitě ano. Já jsem hodně bojovale se strachem o děti. Když je smrt tak blízko, uvědomíte si, že život je křehký, že duše dětí jsou citlivé. Filip každému z nás v dopise na rozloučnou napsal nějaký vzkaz. Mě poprosil, abych všechny pohlídala, ať se nikdy nerozhádáme a máme se rádi. V tomhle to mám snadné, v domku u Svatavy i u nás jsou dveře pro všechny stále otevřené. A změnil se můj nejstarší syn. Kdysi měl řeči, že chce žít v cizině, že tady nemá být na co pyšný, ale dnes už nikam nechce. Řekl, že mu po té události došlo, jak je důležité mít rodinu nablízku. ● eva.ticha@mfdnes.cz

FOTO: ONDŘEJ KOŠÍK, MAKE-UP A VLASTY, SIMONALVOVSKÁ, STYLING: LENKA PAVLŮ, PRODUKCE: KARINALEŠOVÁ